

Liite 1.

Liitteeseen on koottu Espoon lukiokoulutuksen opetussuunnitelmasta (2019) viittaukset yrittäjyyteen.

Espoon opetussuunnitelman arvopohjassa yrittäjyys on nostettu yhdeksi Espoon voimavaraksi asukkaiden ja yhteisöjen rinnalle.

Opinto-ohjaus

Espoon lukioilla on käytössä yhteinen ohjaussuunnitelman laatimisen dokumenttipohja. Tähän pohjaan kukin lukio kuvaa ohjauksen tavoitteet, tehtävät ja eri toimijoiden roolit.

Ohjaussuunnitelmaan kirjataan myös, miten opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälisyys, työelämä ja yrittäjyysosaamistaan lukio-opintojensa osana. Ohjauksen lukiokohtainen toteutus suunnitellaan työyhteisössä yhteisöllisesti ja kuvataan lukion ohjaussuunnitelmassa. Ohjaus on jokaisen lukion opettajan ja koko henkilöstön tehtävä.

Oppiaineen laaja-alainen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämäään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

- **OP01 – Minä opiskelijana (2 op), valtakunnallinen pakollinen**

Opintojen tavoitteena on tunnistaa ja osata sanoittaa omia vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen – yhteiskunnallinen osaaminen (OP01)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

- **OP02 – Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op), valtakunnallinen pakollinen**

Opintojen tavoitteena on, että opiskelija tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen. Opintoihin kuuluu työelämä tietous ja -taidot, urasuunnittelu ja yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa.

Espoon paikalliset lisäykset:

Laaja-alainen osaaminen – yhteiskunnallinen osaaminen (OP02)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Tulevaisuuden työelämätaidot, perustiedot yrittäjyydestä, erilaiset urapolut, vaihtoehtojen, jäsentäminen, jatko-opintosuunnitelma.

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Oppiaineen laaja-alainen osaaminen

Oppiaine vahvistaa omaaloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto ja työelämävalmiuksia.

- **YH02 – Taloustieto (2 op), valtakunnallinen pakollinen**

Käsittelee kansantaloutta, markkinoita, suhdanteita ja talouselämää sekä talouspolitiikkaa.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa.

Sisältää: talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen. Kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus. Oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen. Opintojaksossa käsitellään työtä, yrittäjyyttä ja yrityksiä.

Espoon paikalliset lisäykset:

Laaja-alainen osaaminen – yhteiskunnallinen osaaminen (YH02)

Taloustieto tarkastelee laajasti globalisaation vaikutuksia talouteen ja yhteiskuntiin. Esim. kansainvälistyvä työelämä, kansantalouksien ja yritysten välinen keskinäisriippuvuus sekä globaali tulonjako.

Laaja-alainen osaaminen – globaali- ja kulttuuriosaaminen (YH02)

Taloustieto tarkastelee laajasti globalisaation vaikutuksia talouteen ja yhteiskuntiin. Esim. kansainvälistyvä työelämä, kansantalouksien ja yritysten välinen keskinäisriippuvuus sekä globaali tulonjako.

Opintojaksossa kannatta hyödyntää yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi paikallisten yritysten, etujärjestöjen ja korkeakoulujen kanssa. Yhteistyötä oppiaineiden välillä voi tehdä esimerkiksi seuraavista teemoista: talletukset, lainat, korot, sijoittaminen ja yritysten kannattavuus.

Matematiikka

Pitkä matematiikka

- **MAA08 - Tilastot ja todennäköisyys, (2 op), valtakunnallinen pakollinen**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen - yhteiskunnallinen osaaminen (MAA08)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

- **MAA09 - Talousmatematiikka (1 op), valtakunnallinen pakollinen**

Tavoitteena mm., että opiskelija oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan.

Espoon paikalliset lisäykset:

Laaja-alainen osaaminen - yhteiskunnallinen osaaminen (MAA09)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Opintojaksossa kannatta hyödyntää yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi paikallisten yritysten, etujärjestöjen ja korkeakoulujen kanssa. Yhteistyötä oppiaineiden välillä voi tehdä esimerkiksi seuraavista teemoista: talletukset, lainat, korot, sijoittaminen ja yritysten kannattavuus.

- **MAA11 - Algoritmit ja lukuteoria, (2 op), valtakunnallinen valinnainen**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen - yhteiskunnallinen osaaminen (MAA11)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Lyhyt Matematiikka

- **MAB05 - Tilastot ja todennäköisyys, (2 op), valtakunnallinen pakollinen**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen - yhteiskunnallinen osaaminen (MAB05)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

- **MAB06 - Talousmatematiikan alkeet, (1 op), valtakunnallinen pakollinen**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen - yhteiskunnallinen osaaminen (MAB06)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

- **MAB07 - Talousmatematiikka (1 op), valtakunnallinen pakollinen**

Opintojakson tavoitteina mm. oppia hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaa.

Opintojakso sisältää myös korkolaskuja, sijoittamista ja yhteistyötä yritysten kanssa.

Espoon paikalliset lisäykset:

Laaja-alainen osaaminen – yhteiskunnallinen osaaminen (MAB07)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Opintojaksossa kannatta hyödyntää yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi paikallisten yritysten, etujärjestöjen ja korkeakoulujen kanssa. Yhteistyötä oppiaineiden välillä voi tehdä esimerkiksi seuraavista teemoista: talletukset, lainat, korot, sijoittaminen ja yritysten kannattavuus.

- **MAB09 - Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, (2 op), valtakunnallinen valinnainen**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen – yhteiskunnallinen osaaminen (MAB09)

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Kemia

- **KE01KE02 – Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (2 op), valtakunnallinen pakollinen**
- **KE03 – Molekyylit ja mallit (2 op), valtakunnallinen valinnainen**
- **KE04 – Kemiaallinen reaktio (2 op)**
- **KE05 – Kemiaallinen energia ja kiertotalous (2 op)**
- **KE06 – Kemiaallinen tasapaino (2 op)**

Espoon paikallinen lisäys:

Laaja-alainen osaaminen – Yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen (KE01KE02, KE03, KE04, KE05, KE06)

Kaikissa mainitaan yhteistyö yritysten, korkeakoulujen ja alumniverkostojen kanssa.

Ruotsi

- **RUA06 – Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op), Valtakunnallinen pakollinen**

Opintojakson sisältöihin kuuluu mm. pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina.

Englanti

- **ENA06 – Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op), Valtakunnallinen pakollinen**

Opintojakson sisältöihin kuuluu mm. pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina.

Espanja, ranska, saksa, venäjä, kiina

- **EAA06/RAA06/SAA06/VEA06/KIA06 – Espanjan/ranskan/saksan/venäjän/kiinana kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op), Valtakunnallinen pakollinen**

Opintojakson sisältöihin kuuluu mm. pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina.

Filosofia

- **FI03 – Yhteiskuntafilosofia (2 op), Valtakunnallinen valinnainen**

Opintojakson keskeisinä sisältöinä on mm. hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio.

Elämäkatsomustieto

- **ET02 – Minä ja yhteiskunta (2 op), Valtakunnallinen pakollinen**

Opintojen yhtenä tavoitteena on, että opiskelija osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä.

Äidinkieli ja kirjallisuus

- **ÄI09 – Vuorovaikutustaidon syventäminen (2 op), valtakunnallinen valinnainen**

Työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, kuten oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot. Lisäksi erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä. Myös dialoginen ja rakentava vuorovaikutus ja vuorovaikutukseen liittyvä etiikka.